

ben. (Egyetlen leánya is ott volt a csoportban.) A transzport útnak indítása és Horthy ezt követő döntése – a deportálások leállítása – után még többet vállalt magára. Ekkorra a normandiai partraszállás nyomán a katonai helyzetben döntő fordulat állott be a szövetségesek javára, és sok magyar egyre elszántabban kutatta a háborúból való mielőbbi kilépés lehetőségét. Nemcsak Horthy és katonai, valamint konzervatív politikai tanácsadói tartoztak ezek közé, hanem jeles egyházi vezetők és azok a jobboldali politikusok is, akik nem hittek többé a németek legyőzhetetlenségében. Hangjuk lassanként egybeolvadt a haladó értelmiségieknek és illegális ellenzéki erőknél, köztük a Kisgazda, a Szociáldemokrata és a Kommunista Pártnak a hangjával. A magyar nemzeti akarat eme erősödő megnyilatkozásai bátorítást jelentettek azoknak a zsidó vezetőknek a számára, akik a mentés új útjait keresték anélkül, hogy szembefordultak volna Kasztner és az SS egyezkedéseivel.

A magyar vonalat Komoly vette kézbe. Neveltetése, vérmérséklete és presztízse folytán természetesen és logikus választás volt, hogy ő tárgyaljon a magyar közélet vezető személyiségeivel, akik közül sokan nemcsak antifasiszták voltak, hanem németellenesek is. Némelyikük, mint például ifj. Horthy Miklós, Mester Miklós vagy Bereczky Albert református lelkész, közvetlenül vagy közvetve kapcsolatba is került a kibontakozó ellenállási mozgalommal (lásd a továbbiakban). A zsidó közösség maradványainak cionista szószólójaként fellépő Komoly pozícióját tovább erősítette, hogy a Nemzetközi Vöröskeresztet és később az újjászervezett Zsidó Tanácsot is képviselte.

Közvetlenül a megszállás után a magyar közhivatalnokok nem álltak szóba a zsidó vezetőkkel, minden ügyben az SS-hez utasították őket. Amikor azonban Horthy leállította a deportálásokat, ugyanezen hivatalnokok közül nem egy buzgón igyekezett tanújelét adni náciellenes érzelmeinek. Talán egyetlen más zsidó vezető sem látta olyan tisztán magatartásuk változását, mint Komoly. Imrédy például sem március végén, sem májusban nem volt hajlandó fogadni Komolyt, pedig több befolyásos politikus is közbenjárt az érdekében – például Károlyi Ferenc gróf, Kóródy Tibor vagy Mester Miklós. Július után ezzel szemben több vezető jobboldali politikus, köztük a zsidóellenes intézkedésekért felelős tisztségviselők is – például Ferenczy és Lulay – zsidómentő tervekről tárgyalt Komollyal, aki nehézség nélkül találkozhatott Rajniss-sal és Baky Bencével is.

Július–augusztusban Komoly minden erejével igyekezett megakadályozni, hogy a budapesti zsidókat a német követeléseknek megfelelően a fővároson kívül eső táborokba gyűjtsék, ahogy azt a magyar csendőrség is kívánatosnak tartotta „biztonságba helyezésük érdekében”. Attól tartott, hogy a már táborokba gyűjtött zsidókat a terv egyes kidolgozóinak